

NOTAT

20. november 2018

Besvarelse af spørgsmål 53 alm. del stillet af Erhvervs-, Vækst og Eksportudvalget d. 23. oktober 2018

Spørgsmål:

Hvis min søn spørger, om han må låne 10 kr. af min datter, og min datter svarer ja, men vil have 11 kr. retur i morgen. Hvad er så henholdsvis den daglige rente (uden renters rente) og den årlige debitorrente (uden renters rente), hvad vil være den retvisende angivelse af ÅOP på et sådant lån, hvad vil det totale tilbagebetalingsbeløb efter et år være (hvis ikke der betales renters rente), og hvilket tal mener ministeren er mest retvisende for lånets årlige omkostninger i procent: Den årlige debitorrente eller ÅOP?

Svar:

Jeg har forelagt spørgsmålet til Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, der oplyser følgende, som jeg kan henholde mig til:

”Der spørges til begreber, såsom debitorrente og ÅOP, hvor de formelle krav til fremstilling af disse begreber, fx ved markedsføring af kreditaftaler, fremgår af markedsføringsloven og kreditaftaleloven. Kreditaftalelovens regler for udregning af ÅOP er en implementering af det europæiske forbrugerkreditdirektiv.

Der gives i spørgsmålet et meget tænkt eksempel, som ikke genkendes på markedet, hvor kreditgiveren (datteren) tilbyder et lån på 10 kr. mod at få 11 kr. i morgen. Det antages, at de 11 kr. i eksemplet er tilbagebetalingen på 10 kr. plus renter på 1 kr.

I så fald er der tale om en daglig rente på 10 pct. Da der kun er tale om denne ene rentetilskrivning, kan man ikke tale om eventuelle renters rente her, jf. det tekniske bidrag nedenfor.

Det totale tilbagebetalte beløb efter ét år udgør 375 kr., hvis der betales én krone i renter hver dag plus lånet på 10 kr. til sidst. Heraf udgør den totale rentebetaling 365 kr.

Der er konsensus om at anvende år som målestok for omkostninger ved kreditaftaler, således at forbrugerne har bedre forudsætninger for at sammenligne produkterne på tværs. Det er en konsensus, der både fremgår af reguleringen og af den finansielle sektors praksis. Finansielle produkter markedsføres derfor med en given årlig debitorrente, der er højere end den pålydende rente, hvis der tilskrives renter i løbet af året. Produkterne markedsføres også med en ÅOP, der udover renter også indeholder øvrige omkostninger ved lånet.

Denne konsensus gælder også for lån, der i udgangspunktet har en løbetid, der er kortere end et år, fordi disse lån er underlagt samme regulering, og fordi det skal være muligt at sammenligne på tværs af alle lån. Derfor skal bl.a. den årlige debitorrente og ÅOP angives, hvis lånet i eksemplet markedsføres. Da lånet i eksemplet har en meget høj *daglig* rente, er det klart, at det vil svare til meget høje *årlige* omkostninger, når det lægges til grund, at rentetilskrivningen på den måde sker dagligt gennem et år.

Den formelle udregning af ÅOP fremgår af kreditaftalelovens bilag, som er en implementering af det europæiske forbrugerkreditdirektiv. Heraf fremgår det, at ÅOP ved kreditaftaler skal angives som den diskonteringsrate, der på årsbasis sætter lighed mellem nutidsværdien af udnyttede kreditmuligheder og den samlede nutidsværdi af tilbagebetalinger og betaling af omkostninger.

Den relevante grundligning fra kreditaftaleloven fremgår af bilag 1 nedenfor. Heraf fremgår det også, at ÅOP i dette tænkte eksempel udregnes til 128 billarder pct. Denne høje ÅOP skal ses i sammenhæng med den høje daglige rente i det tænkte eksempel.

Den årlige debitorrente vil være tilsvarende, da der ikke er andre omkostninger tilknyttet lånet end renter. Der henvises i den forbindelse til svar på spørgsmål 55 alm. del, hvor debitorrentebegrebet gennemgås.

I forhold til hvorvidt begreberne er retvisende, så gøres der opmærksom på to omstændigheder. For det første, så er udregningen af ÅOP som nævnt reguleret i kreditaftaleloven, som en direkte implementering af EU's forbrugerkreditdirektiv. Formlen for udregning af ÅOP følger således de europæiske forskrifter.

For det andet, så fremgår det af markedsføringslovens § 18, at markedsføring af kreditaftaler skal indeholde en række standardoplysninger, herunder debitorrenten, det samlede kreditbeløb, ÅOP (beregnet efter kreditaftalelovens forskrifter), løbetid og det samlede tilbagebetalingsbeløb.

Når der i loven er krav til afgivelse af mere end én standardoplysning, så skyldes det vurderingen af, at ingen af disse omkostningsbegreber kan stå alene, og det vil afhænge af konkrete omstændigheder, om den ene standardoplysning er mere relevant end den anden.

Afhængigt af, hvilket aspekt en forbruger ønsker at sammenligne mellem to lån, så skal forskellige omkostningsbegreber anvendes.

Som illustration heraf fremgik det af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens rapport om markedet for kviklån fra 2015, at der typisk er lavere samlede kreditomkostninger forbundet med at optage et kviklån på 5.000 kr. i én måned fremfor et længerevarende forbrugslån på 5.000 kr. i ét år. Det til trods for, at ÅOP er langt højere på kviklånet. Det skal ses i sammenhæng med, at kviklånet har en kortere løbetid. En reel sammenligning ville således i princippet svare til, at man refinansierer kviklånet, så den samlede løbetid bliver et år. I dette tilfælde vil kviklånet være klart dyrest målt ved såvel kreditomkostninger som ÅOP. Og hvis to ensartede kviklån på 5.000 kr. sammenlignes, så er lånet med den laveste ÅOP det billigste lån.

Det samme gør sig gældende for lånet i eksemplet. Her vil den høje ÅOP gøre låntageren (sønnen) opmærksom på, at der er tale om et dyrt lån på årsbasis.”

Med venlig hilsen

Rasmus Jarlov

Bilag 1: Teknisk bidrag til svaret

I den finansielle sektor opereres typisk med årlige rentebegreber. Det skyldes både regulering og praksis. Lån sælges fx typisk med en given årlig pålydende rente, hvor den årlige debitorrente vil være større end den årlige pålydende rente, hvis renten tilskrives i løbet af året og ikke ved årets udgang. Det skyldes renters rente, fordi beregningen søger at tage højde for, at låntageren må undvære en del af rentebeløbet i en del af året. Det skal omregnes til en relevant omkostning for forbrugeren, hvorfor renters rente inkluderes.

Betragt fx tre lån på hver 10.000 kr. med en årlig pålydende rente på 10 pct. Den totale rentebetaling (summen af renter) vil være $0,10 \times 10.000 = 1.000 \text{ kr}$ for alle tre lån, men debitorrenten vil være forskellig, hvis der er forskel på rentetilskrivningen.

Antag, at renten på det ene lån skal betales om ét år. I så fald er debitorrenten/den effektive rente/den årlige nominelle rente lig den pålydende rente på 10 pct.

Antag, at renten på det andet lån betales halvårligt, dvs. 500 kr. om et halvt år og 500 om et år. Her vil debitorrenten være 10,25 pct., fordi beregningen af debitorrenten skal tage højde for, at låntageren må undvære halvdelen af rentebetalingen i halvdelen af låneperioden.

Antag, at rentetilskrivningen på det sidste lån er månedlig. I så fald er debitorrenten 10,47 pct.

For alle tre lån vil summen af årets rentebetaling udgøre 1.000 kr., fordi den pålydende rente er 10 pct., men debitorrenten er forskellig afhængigt af, hvornår renterne tilskrives.

På kviklånsmarkedet opererer udbydere fortrinsvis med månedlige renter, men ved markedsføring skal disse lån leve op til samme regulering som længerevarende lån, hvorfor kreditomkostningerne skal angives på årsbasis.

Da de månedlige kreditomkostninger er relativt høje på kortfristede forbrugslån, vil de tilsvarende årlige omkostninger være meget markante.

I spørgsmålet gives først et eksempel med et lån, hvor hovedstolen er 10 kr. i dag, mens kreditgiver (datteren) vil have 11 kr. retur dagen efter. Dagen efter kan man således ikke tale om eventuelle renters rente, fordi der kun har været denne ene rentetilskrivning.

Det antages desuden, at eksemplet skal forstås således, at lånet tilbagebetales dagen efter, dvs. at de 11 kr. udgør hovedstolen på 10 kr. plus en rente på 1 kr. Under denne antagelse giver eksemplet en daglig rente på 10 pct.

Den samlede tilbagebetaling efter ét år udgør 375 kr., som er de samlede kreditomkostninger på 365 kr. plus tilbagebetalingen af lånet på 10 kr.

Beregningen af ÅOP er reguleret i Kreditaftaleloven, som er en implementering af EU's forbrugerkreditdirektiv.

Heraf fremgår følgende grundligning, der definerer ÅOP:

$$\sum_{k=1}^m C_k (1 + X)^{-tk} = \sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-sl}$$

Denne ligning sætter på årsbasis lighed mellem nutidsværdien af udnyttede kreditmuligheder og den samlede nutidsværdi af tilbagebetalinger og betaling af kreditomkostninger. I ligningen er ÅOP givet som diskonteringsraten X .

I eksemplet er lånet på 10 kr. Nutidsværdien af 10 kr. i dag er 10 kr. ÅOP er derfor den årlige diskonteringsrate, der skal til for at tilbagediskontere den samlede betalingsstrøm på 1 kr. i morgen, 1 kr. i overmorgen – osv. – og 11 kr. om 365 dage til 10 kr.

For lån af samme type som eksemplet vil en daglig rente på 10 pct. være til en årlig diskonteringsrate:

$$\begin{aligned} \text{ÅOP} &= (1 + r_{\text{daglig}})^{365} - 1 \\ &\Downarrow \\ \text{ÅOP} &= (1 + 0,10)^{365} - 1 = 128.330.558.031.338.000\text{pct.} \end{aligned}$$

Det vil medføre, at:

$$\sum_{l=1}^{m'} D_l (1 + X)^{-sl} = 1 \times (1 + \text{ÅOP})^{-1/365} + 1 \times (1 + \text{ÅOP})^{-2/365} + (\dots) + 11 \times (1 + \text{ÅOP})^{-365/365} = 10 \text{ kr.}$$

Det er altså den diskonteringsrate, som betalingsstrømmen de næste 365 dage skal tilbagediskonteres med, for at få en nutidsværdi på 10 kr., som er nutidsværdien af den udnyttede kreditmulighed.

Det er Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens umiddelbare vurdering, at debitorrenten skal opgøres på samme måde som ÅOP, når der ikke er

øvrige omkostninger tilknyttet lånet. Der henvises i den forbindelse til besvarelsen af spørgsmål 55 alm. del.